

Секція
"МЕТОДОЛОГІЯ Й МЕТОДИКА СУЧАСНИХ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ"

ТИПОЛОГІЯ ПЕРСОНАЖІВ У СУЧАСНИХ
АНГЛОМОВНИХ АВТОРСЬКИХ КАЗКАХ

Бергазова Д. С.
(Сумський державний педагогічний університет
ім. А. С. Макаренка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент
Багацька О. В.

Казка завжди була і є одним із вічних та унікальних способів розуміння та зображення світу й людини, яскравим та незвичайним засобом категоризації навколишньої дійсності. У своєму розвитку казка пройшла ряд трансформацій: від народних оповідей, спрощених класичних дитячих казок до постмодерного стану.

Сучасна казка формується під впливом постмодернізму. Вона усвідомлює і свою форму, і вміст, але бере від постмодернізму відчуття свободи і розкутості. Через вплетення в постмодерністський дискурс міфів або їх фрагментів у творах по-новому реалізуються моделі світосприйняття, що сприяє виникненню додаткових відтінків смислу твору та розширенню діапазону його інтерпретації [1]. Яскравим прикладом постмодерних казок є казки-перевертні. За основу автори беруть сюжети або мотиви класичних дитячих казок, але наповнюють їх більш глибокими смислами.

У цих казках чи не найбільших змін зазнає образ персонажа. У ХХ столітті були встановлені нагласні заборони, що передбачали вилучення емоційних сцен з казок з метою навчити дитину моральним нормам, зробити її слугою ідеології. Це заборона на біль (можна тисячу разів вдарити героя, але він практично не постраждає), заборона на смерть (наприкінці казки всі позитивні герої мають або залишитися жити, або воскреснути), заборона на пристрасті і поєднання в одному персонажі добра і зла. У наш час ці заборони долаються.

У результаті персонажі вже не є плоскими, як це було раніше. Вони набувають тривимірності. В основі сучасної казки разом із традицією чарівних казок минулого лежить психологія і багатство внутрішнього світу героя, завдяки якому створюється

зовнішній світ, де ці герої і мешкають [2]. Конфлікти дуже часто із зовнішньої площини переходять у внутрішню. Душа, емоції, вчинки, взаємостосунки героїв і навколишнього світу, іноді й неістот, внутрішній діалог – саме цим цікавиться сучасна казка. Вона майже всі описи вписує у психологію героя, а відступи – в сюжет [2].

Таким чином, завдяки розмаїттю почуттів, психологічних станів, емоцій персонажі сучасних казок можуть підпадати під психологічну класифікацію характерів за вираженістю чи невираженістю основних трьох компонентів психіки: Персона, Его, несвідомого за П. Садовські. Науковець виділяє наступні типи:

1. Слабка Персона, слабке Его, сильне несвідоме – *Простак* (високоемоційний, чуттєвий персонаж з багатою уявою, якому не вистачає самовизначення та практичності).

2. Слабка Персона, сильне Его, сильне несвідоме – *Ідеаліст* (емоційна, чуттєва людина з сильним почуттям самоідентифікації та психологічної незалежності, яка володіє певними індивідуальними нормами та цінностями).

3. Сильна Персона, слабке Его, сильне несвідоме – *Традиціоналіст* (відносно немисляча, пасивна, непостійна особистість, яка легко піддається впливу).

4. Сильна Персона, сильне Его, сильне несвідоме – *Герой* (цілісна, збалансована психіка, оптимально адаптована до окремих соціальних ситуацій).

5. Слабка Персона, слабке Его, слабке несвідоме – *Антигерой* (проблеми соціальної адаптації, низька самооцінка та невражаюче емоційне життя).

6. Слабка Персона, сильне Его, слабке несвідоме – *Індивідуаліст* (незалежна, незворушна, емоційно стримана особистість).

7. Сильна Персона, слабке Его, слабке несвідоме – *Конформіст* (неемоційна, нечуттєва, улеслива особистість, чіпляється за владу).

8. Сильна Персона, сильне Его, слабке несвідоме – *Лиходій* (жорстока, нечуттєва та безпринципна особистість, націлена на досягнення показового соціального успіху або іншої корисливої мети) [3, 112-113].

Слід зазначити, що незалежно від того, яку роль грає або яку функцію виконує персонаж у сучасній казці, він може

представляти будь-який із наведених психологічних типів. Навіть якщо йдеться про мачуху, яка завдає шкоди своїм прийомним дітям та чоловіку, необов'язково вона підпадатиме під тип лиходія. Вона може бути традиціоналістом, індивідуалістом чи простаком. Все залежить від того набору рис та якостей, якими вона володіє й демонструє у процесі розгортання сюжету.

Отже, персонажі сучасних англословянських казок не є плоскими, вони сповнені суперечливих поглядів, емоцій. Вони схожі на живих людей і тому є близькими для читачів. Крім того, персонажі, будучи стрижнем казок, трансформуючись, впливають і на інші аспекти побудови казки та сюжетотворення.

1. Назаренко О. Сучасна авторська казка як приклад постмодерністського дискурсу // Наукові записки : У 4 ч. Серія : Філологічні науки (мовознавство) / Назаренко Олена. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – Випуск 81 (3). — С. 367 – 370.

2. Дев'ятко Н. Можливості впливу сучасних жанрів: фантастика, фентезі, казка / Дев'ятко Наталія // Український Фантастичний Оглядач. – 2009. – № 1 (7).

3. Sadowski P. Psychological Configurations and Literary Characters: a Systems View / P. Sadowski // Journal of Literary Semantics. – 2000. – Volume 29. – № 2. – P. 105 – 122.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 103-105.